

worden uitgestippeld en gevolgd. Toch was er in de besturen altijd een meerderheid, namelijk van hen die voorkeur gaven aan het handhaven van de status quo boven alle voorstellen die daarin zodanige verandering konden bewerkstelligen, dat de positie in gevaar zou komen van hen die bij het voortbestaan van die status quo op de groene kussens konden blijven zitten en daarmee hun kerkelijke invloed konden bestendigen. Zij blokkeerden alle voorstellen tot kerkelijke reorganisatie.

De Nederlandse Hervormde Kerk was een door een bovenlaag van voornamelijk predikanten beheerste kerk. Het maakte per slot van rekening weinig uit tot welke richting die predikanten behoorden. In het begin van de jaren zeventig hadden de predikanten van de moderne richting en de middengroep (een soort 'verzamelbak' voor allen die niet orthodox of modern waren) een groot overwicht. In hun kringen was men bevreesd voor elke verandering die de orthodoxe meerderheid in de gemeentes tot gelding zou kunnen brengen in de kerkelijke besturen. Zij voelden zich bedreigd door wat zij als een ongeletterde massa zagen, die aan diep nadenken over kerkelijke en theologische vraagstukken nog niet toegekomen was. Ook toen in de jaren zeventig het aantal orthodoxe vertegenwoordigers in de besturen toenam, nam de kans op succes voor het reorganisatie-streven echter niet toe. Afgezien daarvan dat zij veelal al gauw verdedigers werden van de gevestigde macht van de kerkelijke besturen naarmate hun invloed toenam, vergrootten zij de impasse nog doordat zij met hun ideaal van de vaderlandse kerk in feite een claim op heel de kerk legden, waardoor de leef- en ont-plooiingsruimte voor anderen afnam en dus ook de ruimte voor een reorganisatie, waarmee genoeg anderen konden instemmen om tot een meerderheid te komen.

De macht van de predikanten in de toenmalige Nederlandse Hervormde Kerk moet niet worden onderschat. Volgens de reglementen³ bestond de helft van de leden van de classicale vergadering uit de dienstdoende predikanten van het ressort en zat in de besturen boven het niveau van de kerkeraad op elke twee predikanten slechts één ouderling. De regel dat tot de leden van het Provinciaal Kerkbestuur en de Synode alleen zij kunnen worden benoemd, die lid zijn (geweest) van een lager kerkbestuur wierp een dam op tegen

3. Beste uitgave uit die tijd: J. Douwes, H.O. Feith, *Kerkelijk Wetboek. De reglementen en verordeningen der Nederlandsche Hervormde Kerk, met aantekeningen*, Groningen 1879. Zie voor het hier gememoreerde de art. 5, 38, 41, 48, 56, 62 en 67 van het Alg. Reglement.